

Quickscan Programmabegroting gemeente Almelo 2025

Datum: 17 oktober 2024

Van: Rekenkamer Almelo

Inleiding

In juni 2024 boden wij u de QuickScan (QS) Perspectiefnota 2025-2028 aan. Wij grepen in deze QS terug op de aandachtspunten uit de QS MJPB 2024 en actualiseerden of dat nog steeds aandachtspunten waren. Daarnaast voegden wij enkele nieuwe aandachtspunten toe. Door deze QS bij de Perspectiefnota aan te bieden, kreeg u als raad vroegtijdig in het begrotingsproces aandachtspunten mee die van belang konden zijn voor het opstellen van de Programmabegroting 2025 (MJPB 2025).

Donderdag 26 september bood het college u de MJPB 2025 aan. Wij maakten bij dit document opnieuw een QS waarvoor we een andere opzet kozen: na een korte samenvatting presenteren wij onze bevindingen in tabelvorm. Vertrekpunt voor deze tabel zijn de door ons in eerdere QS gemaakte aandachtspunten waarvan wij nagingen wat de status daarvan in de MJPB 2025 is. Daarnaast keken wij uiteraard of de MJPB 2025 tot aanvullende aandachtspunten leidt. Door deze vorm streven wij een meer compacte QS na, creëren een doorgaande lijn en bieden meer focus in de informatie die wij u aanbieden.

Wij hopen met deze QS bij te dragen aan een goede beraadslaging en besluitvorming over de MJPB 2025 en wensen u een goede behandeling toe.

Samenvatting

Financieel beeld gewijzigd t.o.v. PN 2025-2028, er resteren tekorten in meerjarig perspectief

Zoals verwacht is het financieel beeld gewijzigd t.o.v. de PN 2025-2028. De uitkomst staat in de onderstaande tabel zoals op pagina 5 van de MJPB 2025 opgenomen. T.o.v. de PN 2025-2028 traden diverse wijzigingen op die de financiële uitkomst in 2025, 2027 en 2028 verder verslechterden. Het college toont deze wijzigingen in de tabel op pagina 15 en licht deze toe. Conform het VNG advies en het gestelde kader bij de PN 2025-2028, biedt het college een sluitende jaarschijf 2025 aan. In de jaren m.i.v. 2026 resteren tekorten, ondanks ombuigings- en overige dekkingsmaatregelen die in deze jaarschijven al verwerkt zijn. Het college biedt u in een aparte brief informatie aan hoe de tekorten m.i.v. 2026 verder te dichten. Voor u als raad belangrijk om te bepalen welke positie u in dat proces wilt innemen en daarover heldere afspraken met het college te maken.

Financieel meerjarenperspectief	Begroting 2025	N/V	Raming 2026	N/V	Raming 2027	N/V	Raming 2028	N/V
Totaal lasten	383,53	N	378,45	N	381,55	N	387,09	N
Totaal baten	-377,34	V	-365,21	V	-368,90	V	-374,74	V
Saldo van baten en lasten	6,18	N	13,24	N	12,65	N	12,35	N
Stortingen reserves	11,57	N	9,19	N	6,99	N	6,99	N
Onttrekkingen reserves	-11,22	V	-6,82	V	-2,42	V	-2,42	V
Saldo reserve mutaties	0,34	N	2,36	N	4,56	N	4,56	N
Begrotingssaldo	6,52	N	15,60	N	17,21	N	16,92	N
Waarvan: incidentele baten en lasten	6,52	N	2,90	N	0,00		0,00	
Structureel begrotingssaldo	0,00	N	12,70	N	17,21	N	16,92	N

Bedragen x 1 miljoen euro

Volledig beeld op de opgave kent kansen en bedreigen

Het college raamt in de MJPB 2025 een toename van het aantal inwoners met Jeugdzorg of WMO en houdt rekening met een toenemende zorgzwaarte. Dit is verwerkt in een volumestijging van 1% voor Jeugd en WMO. Hiermee maakt het college een stap om deze raming meer realistisch te maken. Waarop dat percentage gebaseerd is, is echter niet duidelijk.

Het risico bestaat dat dit percentage, gelet bijvoorbeeld op de demografische ontwikkeling, te laag is. In navolging van voorgaande jaren moet dan ieder jaar bij de nieuwe begroting (structureel) budget worden toegevoegd. Aan de andere kant zien we in 2025 een fors voordeel op de kapitaallasten door o.a. achterblijvende investeringen. Dit is ook een jaarlijkse trend. Scherper ramen van deze ontwikkelingen zorgt ervoor dat een meer compleet beeld van de meerjarige opgave bestaat. Aandachtspunt hierbij is ook dat alle programmabudgetten in 2026 eindigen. Het college gaf hiervan eerder aan dat dit ook kan: het waren incidentele activiteiten die kunnen stoppen of structurele voortzetting kan een plek krijgen ("indalen") in bestaande budgetten. Een nader inzicht hierin ontbreekt echter. Dit vormt een financieel risico. U kunt als raad overwegen om het college te vragen welke maatregelen het college neemt om de jaarlijkse verschillen op de kapitaallasten te voorkomen en nader te onderbouwen waarop de 1% volumestijging Jeugd en WMO is gebaseerd. Ook is het een overweging om het college te vragen de verwachting te onderbouwen dat het wegvallen van de programmabudgetten m.i.v. 2027, daar waar nodig, opgevangen kan worden binnen de bestaande begroting.

Totaaloverzicht ombuigingen neemt het college in de PB 2026 op, nog niet in PB 2025

In de MJPB 2025 is geen samenhangend overzicht opgenomen van alle mogelijkheden om uitgaven te verlagen (ombuigings- en dekkingsmaatregelen). Het college geeft aan hieraan m.i.v. de MJPB 2026 een aparte paragraaf te wijden. De financiële tabellen op pagina 5 en 15 kunnen nu het beeld oproepen dat er een opgave ligt van rond de € 17 miljoen. Maar in de cijfers zijn al stevige ombuigingen verwerkt zoals bijna € 9 miljoen op het Sociaal Domein, een taakstelling op de organisatie die oploopt naar € 1,5 miljoen en een pakket aan aanvullende maatregelen van € 1,3 miljoen waaronder het niet volledig toepassen van indexaties op de subsidies. Samen met eerdere ombuigingen op bijvoorbeeld de BUIG en Beschermd Wonen zitten er daarmee al diverse ombuigingen in de begroting. Deels al gerealiseerd, deels nog te realiseren. Een totaalbeeld daarvan vormen is nu een zoekplaatje en roept op diverse onderdelen vragen op. U zou het college kunnen vragen om ook voor de MJPB 2025 een samenhangend overzicht te presenteren van alle reeds opgenomen ombuigings- en dekkingsmaatregelen. Overigens is op dit onderdeel in het ambtelijk wederhoor een toelichting teruggegeven, zie daarvoor bij het volgende onderdeel.

Het college onderbouwt grotendeels de effecten en risico's van de ombuigingsmaatregelen

Een belangrijk deel van de ombuigingen worden conform het bij de PN 2025-2028 gestelde kader gevonden door uitwerking van scenario 3 in het Sociaal Domein. Het college werkte deze maatregelen nu verder uit en voorziet die van de effecten en risico's. Daarmee geeft het college uitvoering aan de motie die daarover bij de PN 2025-2028 is aangenomen. Bij enkele maatregelen ontbreekt dat inzicht in de effecten c.a. nog zoals bij de aangepaste indexatie op subsidies. In het ambtelijk wederhoor is teruggegeven dat dit een bewuste keuze is. Dit omdat het college drie type maatregelen ziet:

1. *Dekkingsmaatregelen*: dit betreffen maatregelen die zorgen voor dekking van de lasten zoals de extra ozb-verhoging;
2. *Taakstellende maatregelen*: maatregelen die leiden tot verlaging van budgetten die in redelijke mate beïnvloedbaar zijn. Een voorbeeld hiervan is de aangepaste indexatie op subsidies;
3. *Beleidsmaatregelen*: maatregelen die verandering van beleid vergen. Voorbeeld hiervan zijn de in de begroting 2025 uitgewerkte besparingsmaatregelen in het sociaal domein.

Volgens de reactie in het ambtelijk wederhoor is het kenmerk van dekkings- en taakstellende maatregelen dat ze na vaststelling door de Raad worden verwerkt in de begroting en daarmee ook zijn gerealiseerd. Aparte monitoring en volgen van het optreden van de effecten zou daarmee niet nodig zijn. Dit zou anders zijn voor de maatregelen onder categorie 3. Vandaar dat het college daar kiest voor beschrijving van de effecten en het voorstel om deze maatregelen m.i.v. de PB 2026 in een apart onderdeel op te nemen en realisatie te volgen. Het heeft voor u als raad meerwaarde om af te wegen of u zich in deze lijn kunt vinden. Of wenst u ook apart inzicht in de realisatie / effecten van de taakstellende maatregelen? Bijvoorbeeld om te kunnen volgen of in jaar t+1 niet een budgetverhoging nodig is omdat besparing niet realistisch bleek / ongewenste effecten optraden?

Het college geeft aan dat in het sociaal domein eerst de basis op orde moet worden gebracht

Het college geeft aan, op basis van het extern uitgevoerde onderzoek, dat de uitvoeringsorganisatie, de bedrijfsvoering en de bedrijfsprocessen in het sociaal domein op orde moeten worden gebracht. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de te realiseren ombuigingen in het sociaal domein. Omdat de ombuigingen een belangrijke afhankelijkheid kennen van deze “basis op orde”, is het voor u als raad belangrijk om te bepalen op welke wijze u op deze opgave aangehaakt wilt blijven.

Financiële kengetallen verslechteren op solvabiliteit en ruimte in de exploitatie

Met name de verhouding in eigen t.o.v. totale vermogen (solvabiliteit) verslechtert door de begrotingstekorten. Dit laat zien dat dekkingsmaatregelen nodig zijn om de financiële positie van Almelo gezond te houden. Zuiver gekeken naar de weerstandratio (die 4,9 is) lijkt Almelo nog de nodige tegenslagen te kunnen opvangen. Aandachtspunt daarbij is dat Almelo, in vergelijking met omliggende gemeenten, een lage inschatting van risico's kent. Dit kan samenhangen met de gekozen systematiek en/of een positieve blik maar maakt dat de gepresenteerde ratio met enige voorzichtigheid bekeken moet worden.

4-jaars investeringsvolume kent trendbreuk en daalt in de MJPB 2025

Investeringsleggen langjarig beslag op middelen door de kapitaallasten die daaruit voortkomen. In de afgelopen begrotingen zagen we het 4-jarig investeringsvolume steeds toenemen. In de PB 2025 is dat anders en daalt dit volume t.o.v. de MJPB 2024 juist met ruim € 10 miljoen. In de context van nog te vinden ombuigingen is dat vanuit financieel oogpunt gezien een goede ontwikkeling.

Doelen binnen de programma's niet concreet geformuleerd, inzicht in budget soms diffuus

Zoals eerder opgemerkt zijn doelen veelal geformuleerd als “meer” en “minder” en ontbreken indicatoren om het bereiken van de doelen te meten. Dit maakt het voor u als raad lastig om te controleren of de ingezette activiteiten en daaraan bestede middelen het gewenste effect hadden. Daarbij is de raming van de middelen in de programma's niet altijd even inzichtelijk met verwijzing naar budgetten zoals die op verschillende plaatsen in de basisbegroting staan. Indien er, na afloop van de huidige programma's, wordt besloten om met nieuwe programma's te werken heeft het meerwaarde om aandacht te hebben voor helderheid in budgetten en concreetheid van doelen. U kunt het college verzoeken de raad tijdig mee te nemen in dit proces.

Verbonden partijen kennen diverse risico's, aantal partijen met risicoprofiel “hoog” is gestegen

Bij de verbonden partijen beschrijft het college diverse aandachtspunten. Belangrijke daarvan zijn de geplande opheffing van de GR Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) en de kerntakendiscussie SamenTwente. Beide ontwikkelingen kunnen impact hebben op de MJPB 2025, bijvoorbeeld door keuzes rond het erfpachtbedrijf / uitkoop deelnemers bij het RBT. Overweging is om met het college heldere afspraken te maken hoe en wanneer u op beide ontwikkelingen aangehaakt blijft / wordt.

Het onderdeel majeure projecten bevat één project

Dit onderdeel (pagina 183) beschrijft dat de raad de majeure projecten benoemd. Wat de kaders voor een majeur project zijn, is niet beschreven. Alleen de nieuwbouw zwembad sportpark is nu als majeur project aangemerkt. Dit betekent dat de raad over dat project extra informatie krijgt over voortgang, kansen en risico's. Het is een overweging om na te gaan of dit voor u inderdaad het enige majeure project is.

Afrondend

De kaderstellende en controlerende rol van uw raad kan verder worden versterkt als de informatiewaarde van de begroting toeneemt. Op diverse onderdelen benoemen wij aandachtspunten voor die versterkte informatiewaarde. Wij geven u in overweging om met het college heldere afspraken te maken over de aanpak hiervoor en uw betrokkenheid daarbij.

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028	Bevinding MJPB 2025																				
<p>Eerder en oplopend tekort maken urgentie voor ombuigingen groter. Het begrotingstekort ontstaat al in 2025 (€ 8 miljoen) en loopt de jaren daarna op naar € 30 miljoen. Oorzaak is met name de bijstelling van de budgetten Jeugdzorg en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).</p>	<p>Tekort in 2025 en m.i.v. 2027 verder toegenomen: urgentie voor ombuigingen blijft. In 2025 neemt het tekort met afgerond € 4 miljoen toe. Meerjarig verslechtert het begrotingssaldo: in 2027 met € 0,5 en 2028 met € 1,5 mln. In 2026 verbetert het saldo. De wijzigingen in de Algemene Uitkering gemeentefonds inclusief de loon- en prijsbijstelling, het doorwerkend effect van de Voorjaarsnota 2024, de volumestijging in het sociaal domein en een aantal bestaande ontwikkelingen (ICT, Lokale omroep, Pilot fietsparkeren) vormen belangrijk onderdeel van de opgetreden verschillen. Het college noemt deze mutaties in de tabel op pagina 15 en geeft daarop een toelichting.</p>																				
<p>Geen financieel sluitend meerjarig perspectief. Het college bood u in de PN 2025-2028 voor het financiële tekort in 2025 een sluitend pakket aan dekkingsmaatregelen aan. Voor de jaren daarna bood het college inzicht in een pakket aan maatregelen dat voor 50% van het tekort dekking bood. Voor de overige 50% wachtte het college duidelijkheid af of het Rijk de gemeenten aanvullend gaat compenseren.</p>	<p>Meerjarig perspectief laat stevig tekort zien: welke positie neemt u als raad in bij de oplossing daarvan? Het meerjarige tekort is afgerond € 17 miljoen structureel. Het college biedt hiervoor nog geen dekkingsmaatregelen aan en volgt het advies van de VNG om alleen het begrotingsjaar sluitend te maken.</p> <table border="1" data-bbox="902 571 1668 694"> <thead> <tr> <th>Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> <th>2028</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>E. Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)</td> <td>6,52 N</td> <td>15,60 N</td> <td>17,21 N</td> <td>16,92 N</td> </tr> <tr> <td>Waarvan: incidentele baten en lasten</td> <td>6,52 N</td> <td>2,90 N</td> <td>0,00</td> <td>0,00</td> </tr> <tr> <td>Financieel Meerjarenperspectief structureel</td> <td>0,00 V</td> <td>12,70 N</td> <td>17,21 N</td> <td>16,92 N</td> </tr> </tbody> </table> <p>Bedragen x 1 miljoen euro</p> <p>Via een aparte brief informeert het college u over het proces om het meerjarige tekort te dichten. <u>Hierbij blijft van belang voor u als raad om te bepalen welke positie u daarin wilt innemen: het rijk aan zet of wenst u zelf meer regie?</u></p>	Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)	2025	2026	2027	2028	E. Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)	6,52 N	15,60 N	17,21 N	16,92 N	Waarvan: incidentele baten en lasten	6,52 N	2,90 N	0,00	0,00	Financieel Meerjarenperspectief structureel	0,00 V	12,70 N	17,21 N	16,92 N
Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)	2025	2026	2027	2028																	
E. Geactualiseerd perspectief (A + B + C + D)	6,52 N	15,60 N	17,21 N	16,92 N																	
Waarvan: incidentele baten en lasten	6,52 N	2,90 N	0,00	0,00																	
Financieel Meerjarenperspectief structureel	0,00 V	12,70 N	17,21 N	16,92 N																	
<p>Oplopende kosten Jeugd en WMO oorzaak tekort, hanteren 0-lijn voor volume is verkapte ombuiging. Een belangrijke onderliggende oorzaak van de jaarlijkse bijstelling van de budgetten Jeugdzorg en WMO is het niet meerjarig ramen van toekomstige volumestijgingen. Het college beschreef in de PN 2025-2028 hier in aanloop naar de MJPB 2025 naar te kijken.</p>	<p>Het college raamt 1% voor volumestijging: onduidelijk waarop dat percentage is gebaseerd. Het college volgt de toezegging op en geeft op pagina 7 aan een volumestijging van 1% op Jeugd en WMO te verwachten en hiervoor budget te ramen. Het college geeft geen toelichting waarop dat percentage is gebaseerd. <u>Inzicht hierin is behulpzaam bij het bepalen of dit percentage een reële inschatting is.</u> Daarnaast beschrijft het college een aantal nieuwe inkoop (pagina 17) en geeft aan dat daaraan mogelijk nog financiële gevolgen verbonden zijn.</p>																				
<p>Algemene Uitkering gemeentefonds wijzigt het financieel beeld nog. Het financiële beeld zoals vermeld in de PN 2025-2028 zou nog wijzigen als gevolg van de Algemene Uitkering (AU) gemeentefonds, o.a. door afschaffen opschalingskorting en extra compensatie voor demografische ontwikkeling WMO.</p>	<p>Algemene uitkering (AU) veroorzaakt groter tekort in 2025, in meerjarig perspectief onvoldoende compensatie voor loon- en prijsstijging. Het college beschrijft op pagina 16 dat de AU in 2025 € 2,9 miljoen lager is en in 2026 € 4,4 miljoen hoger. Daarna verslechtert de AU met respectievelijk € 0,8 mln. in 2027 en € 1,0 mln. in 2028. Tegenover deze nadelen boekt het college in de jaren 2026-2028 een voordeel in op de verwachte onderbesteding BTW-compensatiefonds (BCF) van jaarlijks € 2,7 mln. Een onderbesteding op het BCF leidt tot een hogere AU omdat het BTW-compensatiefonds gevoed wordt vanuit de AU en in enig jaar in het BCF overblijvende middelen weer terugvloeien naar de AU.. Zoals het college op pagina 18 ook beschrijft, is deze lijn door de toezichthouder toegestaan. De trend van onvoldoende compensatie van loon- en prijsstijging in de AU is een landelijk probleem.</p>																				

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028	Bevinding MJPB 2025																								
<p>Jaarlijkse voordeel op de kapitaallasten in de Perspectiefnota niet financieel vertaald. Het college gaf aan dit als aanvullende zoekrichting mee te nemen voor de PB 2025.</p>	<p>Achterblijvende kapitaallasten wederom in de eerste jaarschijf zichtbaar: hoe structureel goed te ramen? In 2025 ontstaat een voordeel van € 2 miljoen op de kapitaallasten. Dit effect is in de afgelopen begrotingen jaarlijks zichtbaar. <u>Het anticiperen op deze achterblijvende kapitaallasten en/of het meer realistisch plannen van de investeringen kan eraan bijdragen om dit jaarlijks terugkerende voordeel meerjarig te voorzien.</u></p>																								
<p>Totaaloverzicht ombuigingen ontbreekt. In de PB 2024 nam het college al diverse ombuigingen op (€ 5 miljoen in 2025). Het college gaf aan dat invulling nog inspanning zou vragen en ambitie bevatte (bijvoorbeeld voor de maatregel op de BUIG) óf nader overleg met de provincie vroeg (Beschermd Wonen). Naast deze ombuigingen stonden er ook in de PB 2023 al ombuigingen, bijvoorbeeld taakstellingen op de organisatie. De Perspectiefnota maakte niet duidelijk wat de status van deze ombuigingen is.</p>	<p>College gaat m.i.v. PB 2026 een aparte paragraaf opnemen, nog niet in de PB 2025 Het college beschrijft op pagina 6 dat vanaf de PB2026 een aparte paragraaf wordt opgenomen met de status en voortgang van alle besparingsmaatregelen. In de PB 2025 zit deze paragraaf nog niet. Daarmee biedt de PB 2025 geen samenhangend inzicht in alle ombuigingen die zijn opgenomen inclusief de status daarvan. Daardoor is onduidelijk of eerder ingeboekte dekkingsmaatregelen gerealiseerd zijn of nog een inspanning vragen. Op diverse plaatsen in de begroting roep dat vragen op:</p> <p>Op pagina 106, taakveld Sociaal Domein valt het onderstaande te lezen:</p> <div data-bbox="898 576 1644 651" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>6.3 Inkomensregelingen De lasten in de meerjarenraming dalen conform de besluitvorming in de Perspectiefnota 2023.</p> </div> <p>Onduidelijk is of dit de in de PB 2023 opgenomen maatregel BUIG is en in hoeverre deze nog steeds “ambitie” bevat?</p> <p>Ook in de paragraaf bedrijfsvoering (pagina 148) staan nog twee taakstellingen / ombuigingen, waaronder de onderstaande. Niet duidelijk is hoe deze tabel gelezen moet worden: resteert nu wel / niet nog een opgave?</p> <div data-bbox="898 815 1570 959" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Herkomst</th> <th>Ombuigingen</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> <th>2028</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>B2023</td> <td>Datagedreven werken (nog in te zetten budget)</td> <td>1.367</td> <td>957</td> <td>957</td> <td>957</td> </tr> <tr> <td>B2023</td> <td>Datagedreven werken</td> <td>-1.490</td> <td>-1.490</td> <td>-1.490</td> <td>-1.490</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Totaal nog in te vullen ombuiging</td> <td>-123</td> <td>-533</td> <td>-533</td> <td>-533</td> </tr> </tbody> </table> <p><small>Bedragen x 1.000 euro</small></p> </div> <p>Bij de PN 2025-2028 is daarnaast de toezegging gedaan dat een raadszaken georganiseerd wordt over de uitwerking van de taakstelling op de organisatie. Deze vond plaats op maandag 14 oktober.</p> <p>De verwerking van de ombuigingen zoals opgenomen in de PN 2025-2028 vond plaats op de diverse taakvelden, met name het Sociaal Domein. Bedragen zijn niet altijd zichtbaar en/of 1 op 1 herleidbaar.</p>	Herkomst	Ombuigingen	2025	2026	2027	2028	B2023	Datagedreven werken (nog in te zetten budget)	1.367	957	957	957	B2023	Datagedreven werken	-1.490	-1.490	-1.490	-1.490		Totaal nog in te vullen ombuiging	-123	-533	-533	-533
Herkomst	Ombuigingen	2025	2026	2027	2028																				
B2023	Datagedreven werken (nog in te zetten budget)	1.367	957	957	957																				
B2023	Datagedreven werken	-1.490	-1.490	-1.490	-1.490																				
	Totaal nog in te vullen ombuiging	-123	-533	-533	-533																				

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028	Bevinding MJPB 2025																								
<p>Een taakstelling van afgerond € 2 miljoen nog in te vullen. Hett college noemt voor 2025 een dekkingsbedrag van € 2 miljoen met als omschrijving “overige bij de begroting nog uit te werken maatregelen”.</p>	<p>Het college heeft het bedrag ingevuld, een volledige specificatie ontbreekt. De tabel op pagina 13 geeft inzicht in de invulling van de taakstelling van € 1,93 miljoen.</p> <table border="1" data-bbox="907 279 1377 454"> <thead> <tr> <th>Nr</th> <th>Invulling aanvullende besparingsmaatregelen</th> <th>Bedrag</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Heroverweging Indexatie subsidiebudgetten</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Overhevelen SPUK's naar gemeentefonds</td> <td>n.b.</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Temporiseren van geplande investeringen</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Herijken van budgetten</td> <td>0,68</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Invulling taakstelling</td> <td>1,33</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Bedragen x 1 miljoen euro</i></p> <p>Daarnaast geeft het college aan dat een bedrag van € 0,6 miljoen is ingevuld door “<i>structurele autonome en bestaande beleidsontwikkelingen welke in het geactualiseerde Financieel meerjaren perspectief (FMP) 2025-2028 zijn verwerkt</i>”. Onduidelijk is op welke onderwerpen deze invulling plaatsvond.</p> <p>De omschrijving van de effecten / risico's zoals vastgelegd in de ingediende motie M19 bij de MJPB 2025 ontbreekt hier. Wat doet de 1,5% minder indexatie bijvoorbeeld voor de subsidieontvangers? <u>De zin “Het resterende bedrag van 0,23 miljoen euro heeft betrekking op diverse kleine budgetten die vanuit het gemeentefonds in het verleden zijn gereserveerd, maar waarvan een deel niet is ingezet. Dit wordt meestal veroorzaakt doordat voor deze activiteiten (of een deel daarvan) al in de reguliere begroting budgetten beschikbaar waren” roept de vraag op of deze systematiek inmiddels is aangepast?</u></p>	Nr	Invulling aanvullende besparingsmaatregelen	Bedrag	1	Heroverweging Indexatie subsidiebudgetten	0,20	2	Overhevelen SPUK's naar gemeentefonds	n.b.	3	Temporiseren van geplande investeringen	0,45	4	Herijken van budgetten	0,68	Invulling taakstelling		1,33						
Nr	Invulling aanvullende besparingsmaatregelen	Bedrag																							
1	Heroverweging Indexatie subsidiebudgetten	0,20																							
2	Overhevelen SPUK's naar gemeentefonds	n.b.																							
3	Temporiseren van geplande investeringen	0,45																							
4	Herijken van budgetten	0,68																							
Invulling taakstelling		1,33																							
<p>Onderbouwing van de dekkingsmaatregelen kan concreter. Voor het meerjarig perspectief werkt het college, conform de opdracht van de raad, drie scenario's voor het sociaal domein uit waarmee maximaal een bedrag van € 9 miljoen structureel gerealiseerd moet worden. Voor een goede besluitvorming is meer inzicht in consequenties van de maatregelen nodig.</p>	<p>Het college maakte werk van de onderbouwing van de dekkingsmaatregelen, volledigheid kan nog toenemen Bij de PN 2025-2028 is een motie aangenomen (M19) die het college oproept om inzicht te geven in de effecten van de voorgestelde besparingen en maatregelen. Specifiek worden genoemd impact op de inwoners, tijdsduur waarin de effecten verwacht worden, de risico's en onzekerheden die er zijn en hoe de raad periodiek op de hoogte wordt gehouden over de voortgang. Bij de uitwerking van scenario 3 voor de maatregelen in het Sociaal Domein gaf het college hier opvolging aan. Per maatregel komen de bovengenoemde onderwerpen aan de orde.</p> <table border="1" data-bbox="907 877 1512 1045"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Maatregelen</th> <th colspan="4">Bedrag besparing</th> </tr> <tr> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> <th>2028</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2025</td> <td>1,3</td> <td>4,1</td> <td>5,6</td> <td>5,6</td> </tr> <tr> <td>Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2026 e.v.</td> <td></td> <td>1,4</td> <td>2,3</td> <td>3,1</td> </tr> <tr> <td>Totaal maatregelen</td> <td>1,3</td> <td>5,5</td> <td>7,9</td> <td>8,7</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Bedragen x 1 miljoen euro</i></p> <p>Het college geeft als algemeen risico mee dat het realiseren van deze praktijk vaak weerbarstig is. Om dat risico te beheersen, gaat het college werken met een gestructureerde aanpak, meetbare indicatoren en monitoring. Hiermee, zo geeft het college aan, kan ingespeeld worden op veranderende omstandigheden.</p> <p>Het college beschrijft de indicatoren die o.a. gebruikt gaan worden. Er staat niet vermeld hoe u als raad op de hoogte wordt gehouden. <u>Het kan wenselijk zijn om daarover helder afspraken te maken.</u></p>	Maatregelen	Bedrag besparing				2025	2026	2027	2028	Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2025	1,3	4,1	5,6	5,6	Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2026 e.v.		1,4	2,3	3,1	Totaal maatregelen	1,3	5,5	7,9	8,7
Maatregelen	Bedrag besparing																								
	2025	2026	2027	2028																					
Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2025	1,3	4,1	5,6	5,6																					
Subtotaal maatregelen met effect vanaf 2026 e.v.		1,4	2,3	3,1																					
Totaal maatregelen	1,3	5,5	7,9	8,7																					
<p>Resultaatbestemming bij PN 2025-2028 Het jaar 2023 is met een stevig financieel resultaat afgesloten. Het college stelt u bij de vaststelling van de jaarrekening 2023 voor om dat resultaat te bestemmen voor specifieke onderwerpen. Gelet op de financiële context en de afwegingen die daarvoor bij de PB 2025 nog gemaakt moeten worden, is de vraag of resultaatbestemming bij de jaarrekening niet vooruitloopt op het integrale afwegingsmoment bij de PN of PB? Is er urgentie om nu al te bestemmen of kan dat wachten op het integrale afwegingsmoment?</p>	<p>De resultaatbestemming is conform de besluitvorming verwerkt Het college gaf in de bestuurlijke reactie op de QS PB 2025-2028 aan waarom het wenselijk werd gevonden om voor een aantal onderwerpen reeds bij de besluitvorming over de jaarrekening 2023 budget te bestemmen. Dit besluit is vervolgens ook door uw raad genomen. Uitwerking daarvan is in de voorliggende PB 2025 zichtbaar. <u>Wij handhaven onze aanbeveling om keuzes over inzet van middelen zoveel als mogelijk bij het integrale afwegingsmoment (begroting) te laten plaatsvinden.</u></p>																								

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028	Bevinding MJPB 2025
<p>Ombuiging Sociaal Domein vergt eerst investering. In de PN 2025-2028 is vermeld dat uit onderzoek (INT-91840) blijkt dat er qua inrichting, uitvoering en monitoring van het sociaal domein nog de nodige winst te halen is. Dit biedt kansen maar is ook een opgave en belangrijke randvoorwaarde voor invulling van de ombuiging.</p>	<p>Het college maakt werk van het eerst op orde brengen van de basis, hoe is informatievoorziening richting raad? Het college schrijft hierover (pagina 7) het volgende en geeft daarmee aan actief met de aanbevelingen uit het rapport (INT-91840) aan de gang te gaan. <u>Omdat deze “basis op orde” een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van de ombuigingen in het sociaal domein, heeft het voor u als raad meerwaarde om over de voortgang van deze “basis op orde” goed geïnformeerd te worden.</u></p> <p>Langs bovenstaande lijnen zijn afgelopen periode de besparingsmogelijkheden uitgewerkt. Zoals gesteld in de perspectiefnota, geldt dat voor het realiseren van deze maatregelen de basis op orde moet zijn: de uitvoeringsorganisatie, de bedrijfsvoering en de bedrijfsprocessen. Hiervoor gebruiken wij de aanbevelingen uit het HHM rapport “Evaluatie sociaal domein”. Het besparingspotentieel zal in 2025 vanwege het op orde brengen van de basis nog beperkt zijn. Hieronder worden, zoals toegezegd bij de behandeling van de perspectiefnota, allereerst de</p>
<p>Algemene reserve als structureel dekkingsmiddel. Het college raamde hiervoor € 4,4 miljoen in 2025 en € 2,4 miljoen in 2026. Het college gaf niet aan of was voldaan aan de voorwaarde die zijn gesteld om de algemene reserve als algemeen dekkingsmiddel in te zetten.</p>	<p>Structurele inzet is beoordeeld door de toezichthouder en akkoord bevonden Eén van de voorwaarden verbonden aan het kunnen aanmerken als structureel dekkingsmiddel is dat de solvabiliteit van de gemeente groter of gelijk aan 20% is en blijft. Solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Uit de kengetallen (pagina 130) blijkt de solvabiliteit m.i.v. 2027 onder de 20% te komen. Dit zou de vraag op kunnen roepen of nog aan de voorwaarden voor het aanmerken als structureel dekkingsmiddel wordt voldaan. In het ambtelijk wederhoor is teruggegeven dat hierover afstemming met de provincie (toezichthouder) plaatsvond en dat wijze van verwerking akkoord is bevonden.</p>
<p>Geen ruimte voor nieuw beleid. Het college gaf aan dat er geen ruimte voor nieuw beleid is. In de MJPB 2024 eindigen de programmabudgetten in 2026. Het was de vraag of in dat jaar de activiteiten vanuit de programma's ook afgerond zijn en doelstellingen behaald.</p>	<p>Geen nieuw beleid in de MJPB 2025, college verwacht “indaling” programma's in reguliere budgetten In de bestuurlijke reactie van het college op de QS PN 2025-2028 gaf het college aan dat de activiteiten in de programma's na 2026 deels kunnen stoppen (pilots) of overgaan in reguliere activiteiten binnen bestaande budgetten. In hoeverre dit uitgangspunt houdbaar is, is niet onderbouwd. Hierin schuilt een financieel risico. <u>U kunt het college vragen om deze verwachting nader te onderbouwen.</u></p>
<p>Keuzes in nadere zoekrichting zijn vanuit verschillende criteria te maken. Aan de hand van een aantal onderzoeken stelde het college de aanvullende zoekrichtingen voor. Leidend daarbij leek vooral het uitgavenpatroon t.o.v. referenties, niet zozeer de mate van beïnvloedbaarheid van uitgaven.</p>	<p>Het college werkt de zoekrichtingen uit zoals bij de PN 2025-2028 vastgesteld. Deze constatering in de QS PN 2025-2028 leidde niet tot andere zoekrichtingen. Het college heeft de zoekrichtingen uitgewerkt zoals bij de PN 2025-2028 afgesproken óf doet daarvoor een procesvoorstel (pagina 6):</p> <p>Voor de overige zoekrichtingen is bij de Perspectiefnota 2025-2028 besloten om drie onderdelen nader uit te werken: Onderhoud en beheer wegen, openbaar groen en de bijdrage verbonden partijen. De raad wordt voorgesteld om deze drie onderdelen in de bredere context van de openbare ruimte te plaatsen. Dit zal nader worden uitgewerkt richting de Perspectiefnota 2026-2029, als onderdeel van de aanvullende besparingsopgave van 15 miljoen euro.</p>

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028	Bevinding MJPB 2025																																																						
<p>Nadere inrichting ombuigingsproces: welke rol neemt u als raad? Het college volgde voor het sluitend maken van de MJPB 2025 het advies dat de VNG hierover gaf. Dit advies luidt in hoofdlijn: “maak het begrotingsjaar 2025 sluitend en bereidt voor het meerjarig perspectief een pakket met ombuigingsmaatregelen voor”. Overweging kon ook zijn om meer regie te nemen en meer keuzes voor u als raad op te nemen door een groter ombuigingspakket (150% / 200%) te vragen.</p>	<p>College blijft bij het advies van de VNG, door u bekrachtigt bij de PN 2025-2028. Een bij de PN 2025-2028 ingediende motie (M23) om tot een uitgebreider pakket aan dekkingsmaatregelen te komen (150% of 200%) is verworpen. Daarmee stelde u als raad zich achter de aanpak zoals het college in de PN 2025-2028 opnam. Het college werkt deze aanpak in de MJPB 2025 consistent uit.</p>																																																						
<p>Inhoud niet uit het oog verloren maar beeld is diffuus. Het college gaf aan ondanks de bezuinigingen de ingezette ontwikkelingen voort te zetten. Er zijn positieve ontwikkelingen te zien, uitdagingen blijven groot. De toekomstige ombuigingen maken ingrijpende maatregelen nodig. Deze maatregelen passen niet binnen de door uw raad gestelde kaders en vragen van uw raad de tijdige vaststelling van een nieuw kader.</p>	<p>Niet altijd duidelijk of (nieuwe) kaderstelling door uw raad nodig is, wees daar scherp op als raad De huidige status van uitwerking van de ombuigingsmaatregelen maakt dat nog niet (altijd) duidelijk is op welke onderdelen u als raad nieuwe kaders moet stellen. <u>Het heeft meerwaarde om met het college duidelijke afspraken te maken hoe u daarover geïnformeerd wordt.</u></p>																																																						
<p>Onduidelijk of de herziening nota Kapitaalgoederen is uitgevoerd. Uit de jaarrekening 2023 en de PN 2025-2028 bleek niet of de herziening van de nota Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024 is uitgevoerd. En daarmee ook niet of dit nog tot een (aanvullend) financieel effect leidt.</p>	<p>Herziening nota Kapitaalgoederen nog niet uitgevoerd en volgt in 2025. Mogelijke nog financiële impact? Op pagina 132 valt te lezen dat de paragraaf kapitaalgoederen nog is gebaseerd op de Nota Kapitaalgoederen 2021 – 2024. Het proces van het opstellen van de Nota Kapitaalgoederen 2025-2029 is gestart. Of hieraan nog financiële risico's zijn verbonden, is onduidelijk. <u>U kunt overwegen hierover een vraag aan het college te stellen.</u></p>																																																						
<p>Aandachtspunt bij de programma's is dat doelen veelal zijn geraamd in de vorm van “beter” en “minder”. De vraag was hoe u beoordeelt wanneer voldoende aan de gestelde ambitie is voldaan?</p>	<p>Doelen nog altijd weinig concreet geformuleerd, bepalen of doelen bereikt zijn daarmee lastig te controleren. Naast de algemene formulering in “meer” en “minder”, ontbreken veelal ook passende indicatoren om te meten hoe het effect straks bereikt is. Dit maakt de controlerende rol voor u als raad lastig uitvoerbaar. <u>Dit kan een belangrijk aandachtspunt zijn voor nieuwe programma's in de toekomst.</u></p>																																																						
<p>De raming van de financiële middelen binnen de programma's lijkt op verschillende manieren te gebeuren. Daarmee is lastig navolgbaar welke middelen voor de uitvoering van het programma beschikbaar zijn.</p>	<p>Raming programmabudgetten minder inzichtelijk, overweging om dat voor volgende programma's te wijzigen Raming van de programmabudgetten wisselt per programma. Soms is er alleen specifiek programmabudget, soms wordt ook verwezen (programma Sociaal en Vitaal als voorbeeld) naar budgetten die in de basisbegroting staan. Dit maakt inzicht in de totale besteding lastig. <u>Ook dit kunt u meenemen als aandachtspunt bij nieuwe programma's in de toekomst.</u></p>																																																						
<p>Het investeringsprogramma neemt in iedere begroting toe met ruim € 15 miljoen (4-jaarsperiode). De bijstellingen die jaarlijks in de nieuwe begroting plaatsvinden, zijn vooral zichtbaar in het begrotingsjaar en het jaar daarna. Onduidelijk is welk deel daarvan te maken heeft met nieuwe ambities en welk deel met doorschuiven van investeringen.</p>	<p>In de MJPB 2025 neemt investeringsvolume af t.o.v. MJPB 2024 met ruim € 10 miljoen. In de PB 2025 is er een trendbreuk en is er sprake van een daling van het totale investeringsvolume t.o.v. PB 2024.</p> <table border="1" data-bbox="898 1198 1733 1374"> <thead> <tr> <th colspan="9">Meerjareninvesteringsplan</th> </tr> <tr> <th>Document</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th colspan="4">Bedrag 2025</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Begroting 2022</td> <td>20.246</td> <td>39.917</td> <td>33.314</td> <td>23.488</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>116.965</td> </tr> <tr> <td>Begroting 2023</td> <td></td> <td>45.704</td> <td>35.726</td> <td>26.008</td> <td>24.101</td> <td></td> <td></td> <td>131.539</td> </tr> <tr> <td>Begroting 2024</td> <td></td> <td></td> <td>59.875</td> <td>35.626</td> <td>25.758</td> <td>27.832</td> <td></td> <td>149.091</td> </tr> <tr> <td>Begroting 2025</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>51.724</td> <td>31.060</td> <td>30.569</td> <td>24.990</td> <td>138.343</td> </tr> </tbody> </table>	Meerjareninvesteringsplan									Document	2022	2023	2024	Bedrag 2025				Totaal	Begroting 2022	20.246	39.917	33.314	23.488				116.965	Begroting 2023		45.704	35.726	26.008	24.101			131.539	Begroting 2024			59.875	35.626	25.758	27.832		149.091	Begroting 2025				51.724	31.060	30.569	24.990	138.343
Meerjareninvesteringsplan																																																							
Document	2022	2023	2024	Bedrag 2025				Totaal																																															
Begroting 2022	20.246	39.917	33.314	23.488				116.965																																															
Begroting 2023		45.704	35.726	26.008	24.101			131.539																																															
Begroting 2024			59.875	35.626	25.758	27.832		149.091																																															
Begroting 2025				51.724	31.060	30.569	24.990	138.343																																															

Bevinding MJPB 2024 en QS PN2025-2028

Verplichte financiële kengetallen: inzicht in een norm ontbreekt.

Het college geeft wel als richting mee dat een bepaald kengetal beter wordt als deze hoger of lager is waarbij het vooral belangrijk is om de trend te zien. Deze trend is alleen in toekomstig perspectief zichtbaar; het kan meerwaarde hebben om ook het historische verloop te zien. Een andere overweging is of, onder andere op basis van landelijke “normen”, u het gewenst vindt om meer kader te stellen bij deze kengetallen, bijvoorbeeld in de vorm van een bandbreedte.

Bevinding MJPB 2025

Financiële kengetallen verslechteren op solvabiliteit en structurele exploitatieruimte

De tabel op pagina 130 laat zien dat de begrotingstekorten leiden tot een lagere solvabiliteit. Normen voor de kengetallen worden in de MJPB 2025 niet genoemd, wel geeft het college aan bij ratio's “hoe hoger, hoe beter of hoe lager hoe beter”. De getoonde verslechtering van de kengetallen kan de meerwaarde van het meer concreet in perspectief plaatsen van normen verder vergroten.

Financiële kengetallen	JVW 2023	BEGR 2024	BEGR 2025	RAMING 2026	RAMING 2027	RAMING 2028
Netto schuldquote	34%	51%	46%	54%	62%	66%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	30%	47%	43%	51%	59%	64%
Solvabiliteitsratio	32%	29%	30%	25%	19%	14%
Structurele exploitatieruimte	3%	1%	-2%	-4%	-3%	-3%
Grondexploitatie	5%	1%	2%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	109%	109%	107%	107%	107%	107%

De weerstandsratio is in Almelo hoog, 4,2%

Dat betekent dat de gemeente Almelo zeer goed in staat is om risico's op te vangen. Belangrijk aandachtspunt is dat deze ratio een uitkomst is van onderliggende waarden. Bij het inzoomen op de risico's, valt op dat het bedrag van geïnventariseerde risico's binnen Almelo in vergelijking tot andere gemeenten relatief laag is.

De weerstandsratio is verbeterd naar 4,9% maar dient in context te worden gezien van lage risico-inschatting

De onderstaande tabel (pagina 129) laat de verbetering van de weerstandsratio. De weerstandsratio is een indicator in hoeverre de gemeente Almelo in staat is risico's op te vangen. Onverkort geldt hierbij het aandachtspunt dat de risico's die Almelo identificeert relatief laag zijn t.o.v. andere gemeenten. Het is daarmee belangrijk om deze ratio in bredere context te bezien en vooral ook vanuit risicoprofiel te benaderen.

5.2.6 Weerstandsratio

In onderstaand overzicht wordt het benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit resulteert in een weerstandsratio. De weerstandsratio is een indicator in hoeverre de gemeente Almelo in staat is risico's op te vangen.

Weerstandsratio	Benodigd			Beschikbaar			Streefwaarde ratio = 1,2		
	JVW 2023	BEGR 2024	BEGR 2025	JVW 2023	BEGR 2024	BEGR 2025	JVW 2023	BEGR 2024	BEGR 2025
Grondexploitatie	4,300	4,400	4,300				0,00	0,00	0,00
Overige exploitatie	4,300	6,400	5,100				0,00	0,00	0,00
Totaal	8,600	10,800	9,400	45,865	45,829	46,191	5,33	4,24	4,91

Bedragen x 1 miljoen euro

Nieuwe bevindingen MJPB 2025

Voornemen opheffing GR Regionaal Bedrijvenpark Twente vergt nog belangrijke besluitvorming met mogelijke financiële impact

Op pagina 204 beschrijft het college de risico's die verbonden zijn aan de opheffing van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijvenpark Twente. In de QS Verbonden Partijen besteedden wij daaraan ook aandacht. Specifieke aandachtspunten die toen geformuleerd zijn:

- Het bestuur heeft besloten de GR op te heffen. Effectief betekent dit dat de huidige deelnemers moeten worden uitgekocht en dat een overheidspartij het erfpachtbedrijf moet overnemen. Dat vereist circa € 68 mln. financiering.
- Wat gaat er gebeuren met het restant van het investeringsbudget (geschat op € 1,8 mln.)?
- De activa die onder parkmanagement vallen zijn in 2030 afgeschreven, maar het is onwaarschijnlijk dat ze daarna niet meer nodig zijn. Ook dat leidt tot financieringsvraagstukken.
- In hoeverre is er sprake van werkgelegenheid voor arbeidsmigranten en de daaruit voortvloeiende knelpunten rondom huisvesting?
- Er is een berekening voor Vennootschapsbelasting gemaakt die erg hoog lijkt. Dat kan aanleiding zijn om een contra-expertise te vragen.

Het is van belang deze aandachtspunten te betrekken bij toekomstige besluitvorming.

Ontwikkelingen

Regionaal Bedrijvenpark Twente (RBT, ook wel aangeduid als XL Businesspark of XL park) gaat een nieuwe fase in. De kavels zijn bijna volledig uitgegeven en na heel wat verlieslatende jaren is de grondexploitatie sinds 3 jaar winstgevend. RBT is een gemeenschappelijke regeling met de provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Borne, gemeente Enschede en gemeente Hengelo als deelnemers. 13 december 2023 heeft het AB het voornemen tot opheffing van de GR uitgesproken. Het (oorspronkelijke) streven was om in december 2024 het voornemen om te zetten in de daadwerkelijke uitvoering van de liquidatie. Op verzoek van Almelo is de datum van liquidatie middels AB besluit van 3 juli 2024 opgeschoven naar 30 juni 2025. Dit om Almelo tijd te geven om tot een zorgvuldige afweging te kunnen komen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?

Van belang is onderscheid te maken in de 3 rollen die Almelo in het proces van opheffing van de GR XL Businesspark.

1. Deelnemer aan de GR en daarmee ook winstnemer bij liquidatie, gelijk de andere deelnemers
 2. Ontvanger van een groot deel van de over te dragen activa en activiteiten.
 3. Invlechter. Na liquidatie worden de over te nemen activa en activiteiten geïntegreerd in de processen van Almelo
- De 3 rollen werken als communicerende vaten. Voor Almelo is belangrijk dat bepaald dient te worden welke activa en activiteiten Almelo onder welke condities bereid is over te nemen.

Energiebesparing: strikte handhaving energiebesparingsplicht kan een aanvullende bijdrage leveren.

Binnen het programma Klimaat en Milieu zijn diverse activiteiten gericht op het besparen van energie / energietransitie. Eén van de maatregelen die hieraan verder kan bijdragen, is strikte handhaving van de energiebesparingsplicht die grootverbruikers (bedrijven) hebben. In het laatste kwartaal van 2024 bieden wij u de onderzoeksresultaten aan van het “doe mee” onderzoek naar de energie informatie- en besparingsplicht en de handhaving daarop door de ODT. Mogelijk leidt dat tot aanvullende inzichten die u kunt betrekken bij de doelstellingen van de energietransitie.

Ingrijpende wijzigingen sociaal domein, communicatie van belang en college pakt dit integraal aan.

Op pagina 93 beschrijft het college dat communicatie binnen het sociaal domein een nadrukkelijk speerpunt is in de komende jaren. Het college benadert het sociaal domein vanuit een overkoepelende communicatie- strategie. Dit sluit aan bij de bestuurlijke reactie op ons rekenkamerrapport over de armoedeaanpak in Almelo.

Communicatie (wijzigingen) sociaal domein

Bovenstaande speerpunten (die deels voortkomen uit landelijke programma's en akkoorden) en de in paragraaf 3.3. beschreven maatregelen leiden tot wijzigingen in (de uitvoering van) het sociaal domein. Dit heeft directe consequenties voor inwoners van Almelo die gebruik maken van voorzieningen in het sociaal domein. De speerpunten en maatregelen moeten gezamenlijk leiden tot minder uitgaven in het Almelse sociaal domein. Dat betekent dat de verwachtingen over de mogelijkheden die de gemeente de komende jaren heeft, binnen het sociaal domein, zullen moeten worden bijgesteld. Daarom is communicatie in 2025 nadrukkelijk een speerpunt binnen het sociaal domein. Hierbij is oog voor eenheid in communiceren en op elkaar afgestemde boodschappen vanuit de verschillende (bestuurlijke en ambtelijke) rollen vanuit een overkoepelende communicatiestrategie. Zowel gericht op partners als op inwoners. In de communicatie naar inwoners wordt zoveel mogelijk op B1 niveau geschreven.

Stijging tarief afvalstoffenheffing gefixeerd op 2% door jaarlijkse onttrekking aan de voorziening afvalstoffenheffing > wat te doen na uitputting voorziening?

Door een jaarlijkse onttrekking van € 0,6 miljoen wordt de tariefstijging beperkt tot 2%. Zoals uit het verloopoverzicht van de voorziening blijkt, zijn hiervoor t/m 2027 middelen. Het is raadzaam om tijdig te anticiperen op een (mogelijke) extra tariefstijging die vanaf dat moment nodig is.

	Huidingskosten				
Afval egalisatie	2.567	1.963	1.358	754	150
	Dekking voor egalisatie van kosten afvalinzameling.				

Nieuwe bevindingen MJPB 2025

Informatiebeveiliging: aandacht voor bewustwording, meerwaarde om onderzoek Rekenkamer daarbij te betrekken.

Het college besteedt in de paragraaf bedrijfsvoering de nodige aandacht aan het onderwerp informatiebeveiliging. Naast aandacht voor kwetsbaarheden in systemen geeft het college ook aan een meerjarige bewustwordingscampagne te starten om het kennis- en bewustzijnsniveau van alle medewerkers binnen de organisatie te verhogen. Het heeft meerwaarde om de bevindingen uit ins rekenkamer rapport naar het bewustzijn rond informatiebeveiliging daarbij te betrekken. U ontvangt dit rapport eind oktober.

Huidige status en planning informatiebeveiliging

De afgelopen half jaar is een totaal van 88 security incidenten gemeld. Hierin is een grote toename te zien in de kwetsbaarheden (vulnerability) die zich momenteel in de systemen bevinden. Hieruit is op te merken dat een juiste inrichting van het project vulnerability management een zeer hoge prioritering vereist. Aangezien gemeente Almelo regelmatig kwetsbaarheden vertoont op haar systemen. Is ervoor gekozen om het jaar 2024 te gebruiken om primair de impact van deze bedreigen en kwetsbaarheden te verkleinen door te focussen op de inrichting van de speerpunten vanuit de NIS2-wetgeving, zoals het inrichten en borgen van incidentmanagement, business continuïteit management, leveranciersmanagement en middels een meerjarige bewustwordingscampagne het kennis- en bewustzijnsniveau van alle medewerkers binnen de organisatie verhogen. Daarnaast is een begin gemaakt aan de inrichting van een gedegen beveiliging van de IT-landschap, middels projecten zoals het inrichten van, netwerksegmentatie, hardening, vulnerability management en het efficiënt inzetten van de Microsoft E5 modules.

Aantal Verbonden Partijen met risicoscore “Hoog” toegenomen, nadere toelichting kan gewenst zijn.

Te lezen valt (pagina 156) dat het aantal Verbonden Partijen met risicoscore “Hoog” is toegenomen met twee. Het gaat daarbij om Samen Twente en de Veiligheidsregio Twente. Een toelichting ontbreekt waarom het risicoprofiel van deze partijen is gewijzigd. Voor Samen Twente kan dat samenhangen met de kerntakendiscussie die daar loopt. Het college geeft aan (pagina 202) dat resultaten daarvan in december 2024 bekend moeten zijn. Latere afronding is niet gewenst om eventuele wijzigingen voor 2025 nog door te kunnen voeren in de gewijzigde begroting 2025 en de begroting 2026.

Kerntakendiscussie

Majeure inhoudelijke opgaven en financiële knelpunten zijn voor het Algemeen Bestuur (AB) aanleiding geweest om, op initiatief van o.a. gemeente Almelo, op 14 februari jl. opdracht te geven tot een kerntakendiscussie. Daarbij strijden inhoudelijke argumenten en financiële realiteit om voorrang. Gemeenten dienen in het licht van hun financiële toekomst keuzes te maken. Dit wordt ook van Samen Twente verwacht. Hiervoor is inzicht nodig in de taakuitvoering, het ambitieniveau en de daarbij horende middelen. Het AB wil een goede inhoudelijke discussie kunnen voeren gericht op de toekomst.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?

De uitkomst van de kerntakendiscussie is een belangrijke basis voor het meerjarenprogramma Samen Twente. Het nemen van besluiten over de (structurele) uitwerking van de begroting pas kan plaatsvinden als er een inhoudelijke discussie is geweest. Het AB wil dit proces uiterlijk december 2024 afronden. Dit is een krappe planning, waarbij de deadline van december 2024 echter cruciaal is om eventuele wijzigingen voor 2025 nog te kunnen doorvoeren in de gewijzigde begroting 2025 en de begroting 2026. Latere afronding is daarmee niet gewenst.

Verbonden partij	Risico score organisatie	Financieel belang	Risico score totaal	Mutatie risico score	Toezicht regime
Twence	Hoog	Gemiddeld	Hoog	–	Intensief
Sportbedrijf Almelo	Hoog	Groot	Hoog	–	Intensief
Omgevingsdienst Twente	Midden	Groot	Hoog	–	Intensief
Samen Twente	Hoog	Gemiddeld	Hoog	↑	Intensief
Veiligheidsregio Twente	Midden	Gemiddeld	Hoog	↑	Intensief
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Midden	Groot	Midden	↑	Intensief
Recreatieschap Twente	Hoog	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Stadsbank Oost Nederland	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Cogas	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Ontplooi	Midden	Gemiddeld	Laag	↓	Basis
Twente Milieu	Laag	Gemiddeld	Laag	–	Basis
Euregio	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Industriegebouw Maatschappij	Laag	Groot	Laag	–	Minimaal
Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Midden	Klein	Laag	–	Minimaal

Majeure projecten: volledig?

Op pagina 183 geeft het college voortgang in de door de raad benoemde “majeure” projecten. Het gaat hierbij om één project, “zwembad sportpark nieuwbouw”. De definitie van een majeur project ontbreekt zodat onduidelijk is of dit onderdeel in de MJPB 2025 volledig is. Het onderdeel majeure projecten is opgenomen om de raad meer inzicht te geven in voortgang van en risico's bij projecten. Het is de vraag of dit inderdaad op één project van toepassing is. Overweging kan zijn om de definitie van majeure projecten aan het onderdeel toe te voegen en het gesprek met het college aan te gaan of het vanuit die definitie alleen om het genoemde project gaat.